

Michel Odent

**POTŘEBUJEME
PORODNÍ ASISTENTKY?**

MAITREA

POTŘEBUJEME
PORODNÍ ASISTENTKY?

Michel Odent

POTŘEBUJEME PORODNÍ ASISTENTKY?

Přeložila Klára Meissnerová

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Odent, Michel

[Do we need midwives?. Česky]

Potřebujeme porodní asistentky? / Michel Odent ; z anglického originálu Do we

need midwives? ... přeložila Klára Meissnerová. -- První vydání v českém jazyce. --

Praha: Maitrea, 2017

ISBN 978-80-7500-300-3

618.2 * 618.4-089 * 618.4 * 575.827 * 606:61 * (0.062)

– porodnictví

– porodní asistence

– přirozený porod

– přirozený výběr

– lékařská biotechnologie

– populárně-naučné publikace

618 – Gynekologie. Porodnictví [14]

Michel Odent

Potřebujeme porodní asistentky?

Do we need midwives?

Copyright © Michel Odent, 2015

Translation © Klára Meissnerová, 2016

Czech edition © MAITREA a.s., Praha 2017

ISBN 978-80-7500-300-3

OBSAH

1. KAPITOLA – <i>Absurdní otázka</i>	1
2. KAPITOLA – <i>Rozumná otázka</i>	5
Společnost před vznikem umění porodní asistence	6
Podmíněné znalosti	10
Typicky lidská nevýhoda	12
3. KAPITOLA – <i>Zbytečná otázka</i>	17
Směřujeme k novému porozumění tomu, co je normální	17
Předzvěsti nové podoby toho, co je normální	22
Císařský řez před zahájením porodu versus císařský řez v průběhu porodu	23
Co kdyby?	28
4. KAPITOLA – <i>Primalhealthresearch.com versus NIH</i>	31
Od znalostí k vědomí	31
Užitečný nástroj	32
Shodné výsledky	35
Geneze nekomunikativních onemocnění	37
Rozšíření obzorů	39
Limity výzkumu Primal Health Research	41
5. KAPITOLA – <i>Hybná síla</i>	43
Epigenetika	43
Bakteriologie jednadvacátého století	45
Informační látky a jejich receptory	49
Evoluční biologie	52
6. KAPITOLA – <i>Mosty mezi různými úhly pohledu různých vědeckých disciplín</i>	55
Autismus	55
Obezita	60
Provázanost vědních oborů	65
7. KAPITOLA – <i>Současnost</i>	67
Načasování operace	67

Bezprostřední kontakt s holou kůží (skin-to-skin)	68
Vstupujeme do světa mikrobů	69
Ironie	72
8. KAPITOLA – <i>Homo ludens z pohledu Primal Health Research</i>	75
Od Platóna ke Kerstin Uvnäs Mobergové	75
Perspektivy Primal Health Research	77
9. KAPITOLA – <i>Na okraji propasti</i>	81
Vědecký objev dvacátého století	81
Okamžité praktické důsledky	83
Přechodová fáze v naší historii?	85
10. KAPITOLA – „Mezery“ mezi vědou a tradicí	87
Nespočet příkladů	87
Nečekaný způsob, jak se dozvídáme o zásadních rozdílech	89
Další základní fyziologický koncept	93
Stále převládající paradigma	94
11. KAPITOLA – <i>Své děti budeš rodit v bolestech</i>	97
12. KAPITOLA – <i>Dojde k symbiotické revoluci?</i>	103
„Symbioza“ jako antiteze „nadvlády“	103
Znovuobjevení ohně... a porodu	105
Flirtování s utopíí	108
13. KAPITOLA – <i>Jaké je pohlaví andělů?</i>	111
Poučení plynoucí z analogie	112
Poté, co dojde ke změně paradigmatu	113
DODATEK – <i>Přežije lidstvo medicínu?</i>	117
Předčasná otázka	117
Neutralizace zákonů přirozeného výběru	118
Bludný kruh	120
Geneticky modifikované lidské bytosti	121
Řádově odlišné míry vlivu	122
ODKAZY NA LITERATURU	125

Milí čtenáři,

snažíme se, aby naše knihy byly perfektní. Pokud i přesto objevíte v knize nějakou chybu, napište nám na nakladatelstvi@maitrea.cz a my ji rádi opravíme.
Děkujeme, Váš nakladatel.

1. KAPITOLA

Absurdní otázka

UMĚNÍ PORODNÍ ASISTENCE JE JEDNOU z nejstarších profesí. Patří k typickým rysům, jimiž se lišíme od ostatních savců: ženy u porodu běžně vyhledávají pomoc. Tento fakt je známý mezi primatology i v antropologických a lékařských kruzích. Základem veškerých interpretací jsou specificky lidské mechanické obtíže. V mnoha článcích a učebnicích byly použity reprodukce klasických kreseb Adolpha Schultze.^{1,2,3} Tyto kresby ukazují poměr velikosti hlavičky novorozeného mláděte a pánevního výstupu matky u opice pavoučí, u kahau nosatého (kočkodanů), u makaků, gibbonů, orangutanů, goril, šimpanzů a u *Homo sapiens*.

Obecně přijímané závěry evoluční perspektivy můžeme snadno shrnout: socializace porodu je adaptací na mechanické obtíže. Částěčně je tomu tak proto, že lidské mládě vychází z porodního kanálu tak, že je obličejem obráceno od matky, což brání tomu, aby při porodu mohla asistovat sama matka. Přítomnost dalšího člověka, který může dítě při porodu zachytit, je tedy jakoby zapotřebí. Říká se, že když se u člověka vyvinula vzpřímená chůze, přirozená selekce upřednostnila chování, při němž žena vyhledává při porodu pomoc. Žena vyhledala společnost proto, že měla strach, cítila úzkost, bolest a také proto, že se chtěla přizpůsobit pravidlům chování. Je také přirozené říci, že evoluční proces vedl

ke zvýšení emočních potřeb u porodu, a ženy proto v této době vyhledávají společnost: vypovídá to o tom, že touha být při porodu v přítomnosti podpůrných, známých lidí je v nás evolucí hluboce zakořeněná.

Interpretace, k nimž dochází srovnávací anatomie, jsou též podpořeny antropologickými studiemi. Uvést zde veškeré systémy předsvědčení a rituály spojené s dobou kolem porodu v nejrůznějších kulturách by vydalo na celé svazky knih. Již v roce 1884 vydal George Engelmann knihu *Labor Among Primitive Peoples*, která je úžasným souborem systémů předsvědčení a rituálů stovek etnických skupin na všech kontinentech.⁴ Na základě těchto studií můžeme dojít k závěru, který se zdá být přijatelný, a to, že socializace porodu je univerzálním jevem.

Akademická perspektiva je v dokonalém souladu s naším kulturním podmíněním: věříme, že žena nemá sílu na to, aby porodila sama. K tomu, abychom mohli objasnit hluboce zakořeněný způsob našeho myšlení, je dobré se podívat na kořeny slov. Původem slova obstetrics (porodnictví) je „obstetrix“ (latinsky „porodní asistentka“), což doslova znamená „žena stojící před“ (od slovesa „obstare“). Z toho vyplývá, že když žena rodí, někdo musí být přední. Další skutečnost, jak si můžeme objasnit převládající způsob myšlení, je podívat se na to, jak mluvíme o porodu v každodenních situacích. Zeptáme-li se mladé ženy, kdo porodil její dítě, nečekáme od ní odpověď: „Já jsem ho porodila.“

Slovník, který jsme začali používat během druhé poloviny dvacátého století, naše kulturní podmínění ještě posílil. Skupiny podporující „přirozený porod“ začaly s oblibou používat určité výrazy. „Kouč“ je průvodce, který přináší vlastní odbornou znalost. Potřeba „emoční podpory“ znamená, že k tomu, aby žena mohla porodit, potřebuje energii, kterou jí dá někdo jiný. V lékařské literatuře se

hojně používá výrazu „vedení porodu“. Výrazy „koučování“ i „vedení“ vypovídají o stejném způsobu myšlení.

Vzhledem k naprostému souladu mezi akademiky, tradicemi a současnou kulturou je zcela absurdní položit takovou otázku jako: „Potřebujeme porodní asistentky?“

2. KAPITOLA

Rozumná otázka

BUDE NAŠE OTÁZKA ABSURDNÍ I POTÉ, co kriticky prozkoumáme tyto dvě běžné domněnky? Nejprve položíme otázku, zda je aktivní účast porodní asistentky skutečně univerzálním lidským rysem. Pak se zamyslíme nad tím, zda morfologické a mechanické faktory jsou skutečně hlavním důvodem, proč je u lidského druhu porod obtížný.

Studujeme-li přirozenou povahu člověka, měli bychom vždy brát v úvahu ohromný bod obratu v historii lidstva, k němuž došlo před zhruba 10 000 lety. Do té doby lidé využívali to, co jim poskytovala příroda. Jejich potravou byly divoké rostliny a zvířata. Vyšší úroveň sociální tolerance byla evoluční výhodou. Je pozoruhodné, že u *Homo sapiens* se postupně vyvinuly rysy typické pro proces „vlastní domestikace“, jako je například zmenšení obličeje (zmenšení velikosti obličeje a výčnělků obličeje). Naši předkové pak náhle začali domestikovat rostliny a zvířata na místech tak různorodých a natolik od sebe vzdálených, jako je například údolí Eufrat a Tigris na Středním východě, jižní Asie, střední Asie a Střední Amerika. Začátek zemědělství a chovu zvířat – neolitická revoluce – radikálně změnil převládající životní styl člověka. Naši předkové byli nuceni začít žít méně nomádským způsobem života a více se usadit. Koncept teritoria nabyl bezprecedentní důležitosti, spolu s dalšími důvody, jež by mohly vyvolat konflikt mezi skupinami lidí. Novou

hlavní strategií přežití se stala nadvláda nad přírodou a nadvláda nad ostatními skupinami lidí. Stalo se výhodou rozvinout nesmírný lidský potenciál agrese.

Je přijatelné – přestože je to velmi zjednodušující – prohlásíme-li, že v historii *Homo sapiens* došlo ke dvěma érám, jež dělila neolitická revoluce. V dnešní době však i ti nejuznávanější akademici mohou být v zajetí svého vlastního podmínění, které se postupně rozvíjelo během poměrně krátkého období, jež následovalo po této revoluci. To, jakým způsobem přichází lidská mláďata na svět, je příležitostí poukázat na tuto kulturní slepotu. Vezmeme-li v úvahu záznamy o porodu u společenství z doby před vznikem písma a před příchodem zemědělství, můžeme zpochybnit předpoklad, že umění porodní asistence je univerzální a že potřeba vyhledat asistenci při porodu je typickým lidským rysem.

Společnost před vznikem umění porodní asistence

Jedním z nejužitečnějších psaných dokumentů o porodu v době před vznikem písma a před příchodem zemědělství je kniha Daniela Everetta z roku 2008 *Don't Sleep, There Are Snakes*.¹ Jedním z důvodů, proč je tento dokument cenný, je skutečnost, že autor – misionář a lingvista – původně nebyl v oblasti porodu nijak osobně zainteresován. Podává zprávu o tom, co se dozvěděl o životě a jazyku u kmene Pirahá, který žije v brazilské Amazonii u řeky Maici. V propagačním materiálu ani v mnoha publikovaných materiálech není uvedeno, co Everett napsal o tom, jakým způsobem ženy z kmene Pirahá rodí své děti. Teprve v polovině kapitoly nazvané „Material Culture and the Absence of Rituals“ je mimořadně uvedena tato cenná informace. Tato zpráva je uznávaná, protože Daniel Everett strávil s kmenem Pirahá téměř 30 let svého života.

Kmen Pirahá si udržel mnoho typických rysů (paleolitických) společenství z doby před příchodem zemědělství. S přípravou polí a sázením manioku byli místní lidé seznámeni teprve nedávno prostřednictvím amerického lingvisty Steva Sheldona, který se věnoval studiu místního jazyka před příchodem Daniela Everetta. Použití importovaných mačet je také novodobou záležitostí.

V tomto kontextu si záznam Daniela Everetta o porodu zaslouží naši pozornost. Žena z kmene Pirahá obvykle rodí sama a porod neprobíhá na nějakém speciálním místě. Záleží na tom, jaké je roční období.

Během sezóny sucha, když jsou podél řeky Maici pláže, žena nejčastěji rodí tak, že jede sama a příležitostně se svou příbuznou, vstoupí až po pásovi do řeky, pak si sedne do dřepu a porodí tak, že se dítě narodí přímo do řeky. Podle jejich názoru je to pro matku i pro dítě čistší a zdravější.

Nejenže zde nenajdeme žádný koncept porodní asistentky, ale navíc je zde též popsáno, že rodící žena je v kontaktu s vodou, což může vypovídat o tom, že je toto chování instinktivní. Toto je pravděpodobně jediný záznam o etnické skupině, u níž je porod do vody běžný.

V době, kdy žil Steve Sheldon s kmenem Pirahá, jedna žena při porodu zemřela. Jednalo se o polohu koncem pánevním. Podstatné je, že žena rodila sama na břehu řeky. Podstatné je i to, že když bylo slyšet, že rodící žena křicí, Steve Sheldon jí chtěl jít pomoci. Bylo mu řečeno, ať to nedělá. Místní lidi, kteří pravděpodobně rozumí tomu, že nemůžeme napomoci mimovolnímu procesu, věří, že by jakýkoliv zásah zvýšil riziko pohromy. Reflexem návštěvníka bylo naopak něco *udělat*. Toto je názorná ukázka našeho mocného

post-neolitického podmínění. Jaký druh pomoci mohl v této konkrétní situaci poskytnout americký lingvista uprostřed amazonské džungle?

Určité společné body lze najít mezi tím, co píše ve své zprávě Daniel Everett, a tím, co píše Marjorie Shostak a její manžel Melvin Konner o „porodech o samotě a bez pomoci“ u afrického etnika !Kung San živícího se lovem a sbíráním plodů a žijícím v poušti Kalahari v Namibii, Botswaně a Angole.

Žena vnímá počáteční fáze porodu, a když je porod blízko, nic neřekne, jen tiše odejde z vesnice, ujde několik set metrů, najde si místo ve stínu, upraví si ho, vytvoří si zde měkké lože z listů a porodí v poloze ve dřepu nebo v leže na boku – sama.²

Marjorie Shostak strávila na začátku sedmdesátých let s kmenelem !Kung San téměř dva roky a sblížila se s některými místními ženami, zvláště s Nisou, která porodila čtyři děti ve třicátých a čtyřicátých letech, v době, kdy místní lidé stále žili tak jako jejich předkové před nimi – živili se sběrem divokých rostlin a lovem divokých zvířat v jejich prostředí polopouště.³ Toto je výňatek rozhovoru s Nisou:

Vždy jsem odmítala rodit s někým. Vždycky jsem chtěla rodit sama. Přestože se vám lidé snaží pomoci tím, že vás drží a dotýkají se vašeho břicha, bolí to pak ještě víc. Nechtěla jsem, aby mě zabili ještě větší bolestí. Proto jsem šla vždy sama.

Na „etno-porodnické“ konferenci v Gottingenu, která se konala roku 1978, jsem měl příležitost sledovat filmy Wulfa Schieffenhövela (z institutu Maxe Plancka), které natočil v prostředí kmene

Eipos žijícího v horách na Nové Guineji.⁴ Lidé kmene Eipos nebyli zcela typickými zástupci etnické skupiny z doby před nástupem zemědělství, protože měli zahrady a prasata. Přesto si však zachovali charakteristické rysy doby paleolitu. Porod nebyl socializován a ve filmech, které diskrétně natočili Wulf a jeho žena, jsou vidět ženy, jež rodí v buši bez jakékoliv asistence.

Jedna scéna je zde velmi významná. Rodící žena jde do buše se svou matkou. Připraví společně lože z kapradin. Matka pak svou dceru jemně popláčá, jako by říkala „Hodně štěstí!“, a odejde. Během několika vteřin matka rodící ženy neverbálně sdělila dvě jasná sdělení. Prvním sdělením je: „Dál už ti nemohu pomoci.“ Druhé sdělení je: „Díky mé přítomnosti by mohl být porod obtížnější.“ Krátce poté vidíme, že mladá žena porodí pomocí typického „reflexu vypuzení plodu“. To znamená, že zde není žádný prostor pro volní pohyby. K podobnému reflexu vypuzení plodu může dojít i u moderních žen ve výjimečných a vzácných situacích, které obecně nejsou kulturně přijatelné. Může k němu například dojít, když u rodící ženy není nikdo jiný kromě jedné zkušené mateřské a tiché porodní asistentky, která sedí v koutě a plete. Dokumenty Wulfa Schiefenhövela jsou unikátní a cenné i proto, že autentický reflex vypuzení plodu není snadné natočit: pokud moderní rodící žena ví, že ji natáčí kamera, pak se reflex vypuzení plodu promění v druhou fázi porodu, při níž jsou zapotřebí volní pohyby.

Kde byla matka rodící ženy poté, co své dceři pomohla připravit lože z kapradin? Můžeme předpokládat, že nebyla daleko; neviditelná, avšak vědomá si toho, co se děje. Pravděpodobně zůstala, aby chránila prostor před kolemjdoucími lidmi či zvířaty. To může být kořenem umění porodní asistence: mateřská postava, která diskrétně chrání místo, kde žena rodí.

Podmíněné znalosti

Naše znalost života, včetně způsobu rození dětí, u společenství z doby před příchodem zemědělství a před vznikem písma je limitována a podmíněna skutečností, že předmětem studia byly pouze skupiny lidí žijící ve vnitrozemí, vysoko nad hladinou moře. Kmen Pirahá žije tisíce mil nad ústím Amazonky do Atlantského oceánu. Poušť Kalahari, kde žil kmen !Kung San po dobu 20 000 let, je daleko od moře a kmen Eipos žije v horách na Nové Guineji. Skupiny lovců a sběračů, které mohou antropologové studovat, obecně žijí ve vnitrozemí. Tak je tomu i u kmene Aché v Paraguayi či u kmene Hiwi, jenž žije na savanách západní Venezuely a východní Kolumbie. Když na konci poslední doby ledové přibližně před 10 000 lety stoupla hladina moře, přišli jsme o možnost pozorovat populaci lovců a sběračů, která žila v blízkosti oceánů. Tato podmíněnost byla ještě umocněna v důsledku kolonizace amerického kontinentu Evropy. Víme toho více o Siouxech z kmene Dakotů v Minnesotě a Iowě, o kmeni Pirahá či Hiwi než o lidech, kteří žili v blízkosti oceánů.

To je třeba vzít v úvahu vzhledem k tomu, že dříve velká část lidí žila pravděpodobně u moře. Naši předkové kolonizovali celou planetu částečně díky tomu, že obsadili pobřeží. V kontextu současného vědeckého poznání si uvědomujeme, že *Homo sapiens* má veškeré fyziologické rysy typické pro primáta, jenž se adaptoval na život na pobřeží. K tomu, aby mohl mít například ohromný, vysoce vyvinutý mozek, je zapotřebí denní konzumace jódu.

Jód je „esenciální prvek nezbytný pro vývoj mozku“ díky své zásadní roli ve vytváření hormonů štítné žlázy, které jsou dále zapotřebí pro normální vývoj mozku. Je pozoruhodné, že jód je jediný prvek, jehož podávání je uzákoněno vládami, a jodizace kuchyňské

soli je tak povinná. Navzdory tomuto rozšířenému postupu uzákoněného podávání jódu a mnoha strategiím veřejného zdraví (jako je například přidávání jódu do vodovodního systému v Číně) je však jód hlavním prvkem, jehož je na celoplaneární úrovni ve stravě nedostatek. Je hlavní příčinou intelektuálních poruch, jímž lze předejít. Lidé si nemohou v dostatečné míře doplňovat jód, není-li součástí jejich jídelníčku mořská strava. Tyto otázky jsou zvláště závažné, vezmeme-li v úvahu zvýšenou potřebu příjmu jódu během těhotenství a kojení. Nedávno bylo zjištěno, že sůl, které se užívá v nálevech pro marinování jídla, a také komerčně prodávaná „mořská sůl“ neobsahuje jód.

Dlouhá historie jodizování soli je sama o sobě velmi významná. Francouzský chemik Jean-Baptiste Boussingault doporučil ve třicátých letech užívání jodizované soli jako preveci strumy. Prokázal, že tekutina, „která je cítit po moři“, získaná z ložiska soli v Antioquii v Jižní Americe, kde se struma nevyskytuje, může snížit výskyt endemické strumy v sousedních oblastech.

Existuje mnoho dalších rysů, jež jsou typickým znakem adaptace člověka k životu na pobřeží. Další typický znak souvisí se specifickými nutričními potřebami mozku, zvláště mozku, který se vyvíjí. Jednoduše řečeno, lidské tělo nedokáže příliš efektivním způsobem vytvořit molekuly mastných kyselin, jež jsou pro mozek zásadní. Tyto molekuly jsou předem vytvořeny a velmi hojně zastoupeny v mořské stravě, nenajdeme je však nikde jinde. Pojďme to přeložit do jazyka biochemie: jedním z nejvýznamnějších typických rysů *Homo sapiens* je souvislost mezi nesmírně velikým a vysoce vyvinutým mozkem a slabým enzymatickým systémem desaturace typu delta 4.⁵ To vypovídá o tom, že *Homo sapiens* se adaptoval na život v prostředí, v němž může získat předem vytvořenou mastnou kyselinu dokosahexaenovou (DHA).

Hledáme-li důkazy o tom, že *Homo sapiens* se po fyziologické stránce adaptoval na život na pobřeží, genetická perspektiva je také výzvou, protože je možné podrobit nekomplikovanému studiu pouze populace žijící ve vnitrozemí. Rozumíme tomu, jakým způsobem se první migranti směrem do vnitrozemí adaptovali na život v jiném prostředí, včetně života ve vysokých nadmořských výškách.⁶ Rozumíme například tomu, jak se tibetská verze genu nazývaného EPAS1 před přibližně 30 000 lety rychle rozšířila jako adaptace na nedostatek kyslíku. Víme o genomu – a dokonce i o epigenomu⁷ – archaických forem člověka (včetně denisovanů), které žily před přibližně 40 000 lety ve vzdálené Denisově jeskyni na Altaji na Sibiři. Genetici a epigenetici však nemohou poskytnout přesné údaje o lidech, kteří v té době žili na pobřeží Asie.

Navzdory omezenosti našich znalostí o *Homo sapiens* z doby před příchodem zemědělství máme dostatek informací k tomu, abychom mohli prohlásit, že přítomnost porodní asistentky není obecným lidským rysem.

Typicky lidská nevýhoda

Máme též důvody k tomu, abychom zpochybnili domněnku, že mechanické důvody jsou hlavním důvodem toho, proč je porod u našeho druhu obtížný. Existují ženy bez morfologických specifik, které porodí rychle a bez jakýchkoliv obtíží. Existují vědecky nepodložené případy žen, které porodí dříve, než si uvědomí, že rodí. Najdeme bezpočet vědecky nepodložených případů dospívajících žen, které na konci skrývaného či nediagnostikovaného těhotenství prostě přijdou na toaletu a porodí během několika minut. Samotná tato fakta vypovídají o tom, že hlavní důvod, proč porod u člověka probíhá obtížně, nesouvisí s tvarem lidského těla.

Nejlepší způsob, jak objasnit povahu typicky lidského handicapu v době kolem porodu, je zamyslet se nad případem civilizované, moderní ženy, která porodila pomocí autentického reflexu vypuzení plodu. V kontextu socializovaného porodu k tomu dochází velmi vzácně. Porodu předchází velmi krátká série neovladatelných, silných a vysoce efektivních děložních stahů, kde není žádný prostor pro volní pohyby. Poté, co dojde k autentickému reflexu vypuzení plodu, se mnoho dětí narodí v neporušeném vaku blan.

Důležité zde je, že když se spustí „reflex vypuzení plodu“, ženy zjevně přestávají být pod kontrolou neokortexu – myslícího mozku, mozku intelektu, té části mozku, která je vysoce vyvinuta pouze u lidí. Ženy mohou náhle začít říkat nesmysly. Mohou se chovat takovým způsobem, který by byl u civilizované ženy obvykle povalzován za nepřijatelný, mohou například začít křičet, nadávat, kousat porodní asistentku... Často zaujímají ty nejneočekávanější podivné polohy typické pro savce, často na všech čtyřech. Zdá se, že jsou „na jiné planetě“. Snížená kontrola neokortexu je u člověka zcela jistě nezbytným předpokladem k hladkému průběhu porodu. Jinými slovy, hlavním důvodem lidského handicapu během tohoto fyziologického procesu je inhibiční efekt aktivního mocného neokortexu.

Můžeme snadno vysvětlit, proč není snadné průběh reflexu vypuzení plodu po tisíciletích socializace pochopit. Přesně v momentě, kdy je porod „na spadnutí“, má porodní asistentka tendenci do procesu porodu ještě více zasahovat. Pokud například rodící žena řekne: „Zemřu?“, „Zabte mě!“ nebo „Nechte mě umřít...“, porodní asistentka v dobré víře často zasáhne, alespoň ujištěním racionálními slovy, namísto aby byla tiše. Tato racionální slova mohou reflex vypuzení plodu přerušit. K reflexu nedojde, chová-li se porodní asistentka jako kouč, pozorovatel, jako ta, kdo ženě

pomáhá či ji provádí, nebo jako „podpůrná osoba“. Také k němu dochází velmi zřídka, je-li u porodu přítomný otec dítěte. Reflex vypuzení plodu může být také inhibován očním kontaktem či do-nucením ke změně prostředí, k čemuž v našem moderním světě dochází, když je žena přemístěna do porodní místnosti. K jeho inhibici také dochází, je-li intelekt rodící ženy stimulován jakýmkoliv racionálním jazykem, například když porodní asistentka řekne: „Nyní je vaše děložní hrdlo plně otevřené. Je čas začít tlačit.“ Během autentického reflexu se matka nachází v jakémusi extatickém stavu a dokonce si ani neuvědomuje, že dítě přichází na svět. Jakýkoliv zásah má tendenci přivést ji „zpátky na zem“, a reflex vypuzení plodu se tak často promění v druhou fázi porodní, při níž dochází k volním pohybům.⁷

Termín „reflex vypuzení plodu“ zavedla v šedesátých letech Niles Newtonová, při studiu environmentálních faktorů, jež mohou na-rušit průběh porodu u myší.⁸ Přišla na to, že činnost kortexu hraje důležitou roli, dokonce i u jiných savců než u člověka. O dvacet let později jsem s její podporou⁹ navrhl, abychom tento koncept zachránilí a neupadl v zapomnění. Byl jsem přesvědčen o tom, že to může být klíčem ke zprostředkování radikálně nového porozumění ty-pickým lidským obtížím, k nimž během procesu porodu dochází.¹⁰

První překážkou, jíž je třeba překonat, je hluboce uložený sys-tem přesvědčení, že základní potřebou rodící ženy a novorozeného dítěte je přítomnost specializované osoby. V naší společnosti k ne-asistovanému porodu dochází jen příležitostně, většinou náhodou. Může buď dojít k tomu, že porodní asistentka nemůže přijet včas nebo nemůže matka přijet včas do porodnice. Vzhledem k tomu, že takové porody probíhají snadno, můžeme předpokládat, že pro některé ženy je to příležitost dosáhnout vrcholné fáze reflexu vypu-zení plodu. Ve většině případů k tomu nedojde, díky kulturnímu

podmínění, které říká, že žena nedokáže porodit sama. Je-li například poblíž její manžel či partner, obvykle se nachází ve stavu paniky a přemýší o tom, co musí udělat, kdo „porodí dítě“ a kdo přestříhne pupeční šňůru.

Měli bychom mít na paměti, že mnoho lidských schopností je potlačeno činností neokortexu. Hlavní překážku, jíž je třeba překonat, je třeba pochopit v rámci většího obrazu hluboko uloženého nezájmu o tento zásadní aspekt lidské povahy. Například schopnost přizpůsobit se ponoření do vody a schopnost koordinovaných pohybů při plavání pod vodou mizí kolem třetího či čtvrtého měsíce, kdy neokortex dosahuje jisté míry své síly.¹¹ Důmyslný experiment prokázal, že činností neokortexu je omezena i naše schopnost čichu. Principem tohoto experimentu bylo zkrátka prozkoumat oblast čichu po disinhibici činnosti neokortexu po požití alkoholu.¹²

Uvědomíme-li si, že umění porodní asistence není univerzálním lidským rysem a že činnost neokortexu je u našeho druhu překážkou snadného průběhu porodu, pak jsme učinili významné kroky k porozumění povaze člověka.

3. KAPITOLA

Zbytečná otázka

POTÉ, CO JSME ANALYZOVALI DŮVODY, proč může být naše otázka považována za absurdní, a poté co jsme analyzovali důvody, proč může být považována za rozumnou, se podíváme na stanoviska těch, kteří by řekli, že je tato otázka zbytečná a anachronická, protože naší budoucností je císařský řez. V souvislosti s člověkem se stále běžně hovoří o přirozeném výběru – či přežití nejsilnějšího jedince. Nesporným faktem však je, že moderní medicína, a zvláště oblast porodnictví, zákony přirozeného výběru neutralizovala. Až do nedávna měly mnoho dětí pouze ty ženy, které rodily snadno, aniž by rисkovaly svůj život. V dnešní době množství dětí, jež se ženě narodí, závisí na jiných faktorech než na její schopnosti porodit. Tato fakta vypovídají o nezvratné tendenci zvýšené potřeby provedení císařského řezu.

Směřujeme k novému porozumění tomu, co je normální

Vzhledem k tomu, že se nám koncept „přirozeného výběru“ může zdát jako čistě teoretický, musíme použít jiné příklady, abychom přesvědčili čtenáře o tom, že císařský řez bude v předvídatelné budoucnosti považován za „normální“ způsob porodu. Nejjednodušší a nejrychlejší způsob je analyzovat grafy, jež vykazují stálou tendenci k většímu počtu užití císařského řezu. V rozvinutých zemích